

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ТЕПЛООБМІНУ В ЗОНІ ШЛІФУВАННЯ ПРИ ВИКОРИСТАННІ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИСТРОЮ ПОДАЧІ МОР

Степанов М. С., професор кафедри технології машинобудування та металорізальних верстатів НТУ «ХПІ», м.Харків

Іванова М. С., доцент кафедри технології машинобудування та металорізальних верстатів НТУ «ХПІ», м.Харків

Літовченко П. І., доцент кафедри інженерної механіки Академії

внутрішніх військ МВС України, к. т. н., доц., м.Харків

Іванова Л.П., завідувач лабораторії кафедри інженерної механіки

Академії внутрішніх військ МВС України, м.Харків

Котляр О.В., доцент кафедри технології машинобудування та металорізальних верстатів НТУ «ХПІ», м.Харків

При обробці валів на круглошліфувальних верстатах геометрична точність оброблюваної поверхні багато в чому залежить від температурних деформації елементів технологічної системи. Одним з джерел тепла, що визначає температурне поле і температурні деформації вузлів і деталей верстата, є МОР, нагріта в зоні шліфування. Серед заходів, що дозволяють знизити температурні деформації та їх вплив на точність оброблюваних заготовок, слід виділити усунення контакту МОР з деталями і вузлами верстата. З цією метою розроблено пристрій для подачі МОР в зону різання з використанням повітряних потоків для екранування (ізоляції) МОР [1].

Пристрій (рис. 1) являє собою сопло 2 та приймач 5, які охоплюють заготовку 11 по зовнішнім циліндричним поверхням та містять патрубок для відходів обробки 9, патрубок відведення МОР 8, патрубки підведення повітря 4 та 6, що поєднані з порожнинами 16 та 21, відповідно; з повітряними соплами 17 у бічних стінках, які запобігають витоку МОР в зазорах 15 між циліндричною поверхнею заготовки та охоплюючими поверхнями 23 сопла 2 та 20 приймача 5. Патрубок для відходів обробки 9 забезпечено щільним соплом 18, поєднаним через порожнину 16 з патрубками подачі повітря 6. Пристрій працює наступним чином. Потік МОР попадає в сопло 2, далі, омиваючи заготовку 11, рухається до патрубку відведення МОР 8 і виводиться в підсистему подачі та очищення МОР. Відходи шліфування попадають у патрубок 9, в якому стінка 10 запобігає їх контакту з потоком МОР, цьому сприяє розташований у стінці 10 щільний отвір 18, поєднаний з каналом 19. У сопло 18 через канал 19 подається стиснуте повітря, яке утворює розділювальний екран між відходами шліфування та МОР. Повітряний екран, який запобігає витіканню та розприскування МОР по торцям з сопла 2 та приймача 5, утворено струменями повітря, що витікають з радіальних сопел 17, 22 та інших.

Але одночасний вплив потоків МОР та повітряних струменів викликає

зміну процесів теплопередачі, що відбуваються в зоні різання, а саме потік повітря створює виймку в потоці МОР, в наслідок чого утворюється перехідна зона – зона газонасиченої МОР та зменшується ширина контакту МОР зі шліфувальним кругом (заготовкою). Все це сприяє зміні коефіцієнта тепловіддачі вздовж лінії контакту шліфувального круга та заготовки від $0,1 \dots 1 \cdot 10^2 \text{ Вт/м}^2 \cdot \text{°C}$ (в зоні дії струменя повітря) до $18 \cdot 10^4 \text{ Вт/м}^2 \cdot \text{°C}$ (в зоні потоку МОР).

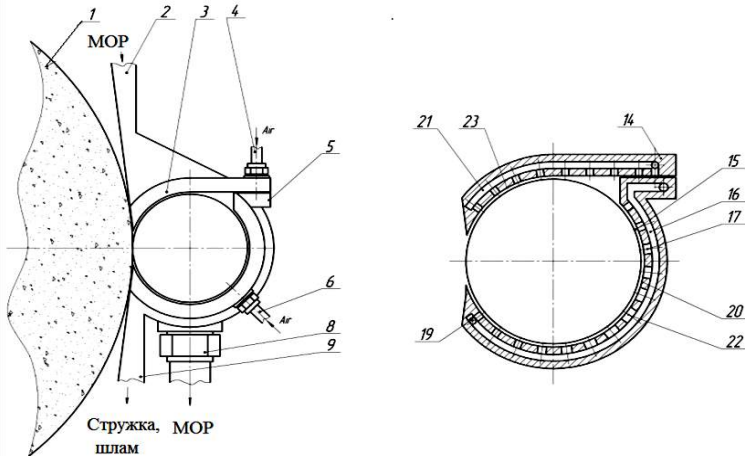

Рисунок 1 – Пристрій подачі МОР

Крім того, якщо не передбачено раціональних параметрів струменя МОР, що подається в зону різання, та струменів повітря, що виходять з торцевих елементів пристрою подачі МОР, то струмені повітря можуть як охолоджувати потік МОР з обох сторін так і запобігати потраплянню МОР в зону контакту шліфувального колеса та заготовки (явище перекриття).

Шляхом математичного моделювання було виявлено, що схема перекриття в значній мірі залежить від вхідного тиску повітря та розміру кільцевого зазору між заготовкою та внутрішньою поверхнею торцевих елементів пристрою подачі МОР. Для забезпечити безперешкодний доступу МОР в зону контакту шліфувального круга і заготовки запропоновано робити кільцеву канавку у торцевому елементі пристрою подачі МОР.

Список літератури

1. Патент на кор. мод. № 136095 Україна, МПК(2019.01), В24В 55/00. Пристрій подачі мастильно-охолоджувальної рідини / Степанов М.С., Літовченко П.І., Котляр О.В., Іванова М.С., Іванова Л.П., Басова Є.В.; заявник і патентовласник Нац. техн. ун-т “ХПІ”. – № у 2018 11969; заявл. 03.12.18; опуб. 12.08.19, Бюл. № 15.